

10. Albert Nestler: Innovation und Qualität

door Guus Craenen

Simon van der Salm

september 2001

Abstract: Guus Craenen, member of the Dutch Circle of Slide Rule Collectors, wrote a detailed and informative history of the Nestler compagny. This beautiful book contains new data that cannot be found in any other source of information.

Key words: Nestler, Craenen, history;

Rekenstaven

Tijdens de International Meeting IM 2001, die van 14 tot en met 16 september werd gehouden in het Deutsches Museum in München, hield Guus Craenen zijn boek *Albert Nestler: Innovation und Qualität* ten doop. Het in het Duits geschreven boek vormt de neerslag van intensief, jarenlang onderzoek. Zijn lezing over de familie Nestler was de laatste lezing van het congres en tevens een van de hoogtepunten. Op onnavolgbare wijze wist Guus de aanwezigen nieuwsgierig te maken naar zijn boek, een boek dat naast de boeken van Dieter von Jezierski, Peter Hopp en het boek van Schuitema en Van Herwijnen, een

uitgangspunt zal vormen bij het onderzoek naar rekenlinialen, of *rekenstaven*, zoals Guus zegt.

Onder rekenstaven verstaat Guus Craenen de rechte rekenlinialen. Daarnaast onderscheidt hij rekenschijven en rekenwalsen. Rekenstaven, rekenschijven en rekenwalsen vormen tezamen de categorie rekenlinialen. Het boek van Craenen behandelt rekenstaven, kortom rekenlatten.

Heel het boek ademt dat Craenen wordt gedreven door nieuwsgierigheid die de echte wetenschapper en verzamelaar kenmerkt. Een citaat:

"Het gebied van de Nestler-rekenstaven is voor verzamelaars vaak een raadsel: boeken, catalogi en rekenstaven van Nestler werden lange tijd zonder datering aangeboden, terwijl producten van Dennert & Pape en van Faber-Castell bijna altijd gedateerd werden. Het ontbreken van dateringen leidde soms tot wilde speculaties waarbij men zich afvroeg of Nestler iets te verbergen had".

Een antwoord krijgen op de vraag: "en hoe is het nu werkelijk?" vormt de drijvende kracht achter het onderzoek van Guus Craenen.

Een indrukwekkend boek

Het boek van Craenen geeft antwoord op vele vragen betreffende de Nestler-familie,

de fabriek in Lahr en de productie van rekenstaven van het merk Nestler.

Het boek bestaat uit 7 hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk geeft een inleiding en een beschrijving van de gehanteerde definities.

Hoofdstuk 2 beschrijft de geschiedenis van de familie Nestler, de ontwikkeling van het

bedrijf en een inleiding in het ontwerpen, produceren en aan-de-man-brengen van de rekenstaven van Nestler. Interessant is dat een Nederlander, Michel van Maarschalkerwaart, aanleiding gaf tot de belangrijkste innovatie van Nestler na de tweede wereldoorlog.

Hoofdstuk 3 neemt de lezer mee op een reis door drie industriële revoluties en de gevolgen die deze hadden op de productie van rekenstaven door Nestler.

Hoofdstuk 4 geeft een gedetailleerde beschrijving van bekende en minder bekende rekenstaven met hun verschillende uitvoeringen, schalen en schalensystemen van het merk Nestler. Door Nestler gebruikte materialen, hun patenten en uitvoeringsvormen van rekenstaven en lopers worden in dit hoofdstuk uitvoerig beschreven.

Hoofdstuk 5 gaat in op de problematische datering van de producten van Nestler, op systeemnamen en typenummering en op de verschillende logo's op rekenstaven die in de loop der tijd door de firma Nestler werden gebruikt.

Zoals dat een echte verzamelaar betaamt - en Craenen is een *echte* verzamelaar - laat Guus, in een zesde hoofdstukje, zijn gedachten gaan over het verzamelen, kopen, prijzen en ruilen van rekenlinialen.

Hoofdstuk 7 bevat een uitgebreide bronnenvermelding, een opsomming van de verschillende brochures die door Nestler zijn uitgegeven, een lange lijst van titels en vindplaatsen van artikelen over rekenlinialen, een alfabetisch overzicht van bijna alle namen van de belangrijkste personen die iets met rekenlinialen van doen hebben gehad, een chronologisch overzicht van de firma Nestler, een personenlijst van namen die met de firma Nestler verbonden zijn, een uitvoerige omnummeringslijst en een typeoverzicht.

Conclusie

In de eerste plaats bevat het boek van Craenen een enorme hoeveelheid informatie over de familie en firma Nestler. Zover ik weet is het boek tot nu toe het enige dat zo uitvoerig over deze fabrikant van rekenstaven vertelt. Heel veel gegevens waren mij - en ik vermoed de meeste verzamelaars van rekenlinialen - tot nu toe onbekend. Het moet werkelijk een *tour de force* zijn geweest om al de details boven water te krijgen. Hier is sprake van een jarenlange, energie vergende inzet die respect afdwingt.

Maar naast de grote hoeveelheid informatie die het boek levert, is de aantrekkelijke schrijfstijl van Craenen er de oorzaak van dat de lezer van begin tot eind geboeid blijft. Craenen heeft het vermogen om de "kleine" geschiedenis van de firma Nestler te plaatsen in de "grote" wereldgeschiedenis doordat hij in het hele boek oog blijft houden voor kleine persoonlijke details, waardoor zijn verhaal nooit in het abstracte blijft hangen.

Ook de fraaie vormgeving met vele foto's en afbeeldingen verdienen waardering.

Zonder te overdrijven mogen we hier stellen dat de wereld van de

rekenlinalenverzamelaars naast Jezierski, Hopp, Schuitema en Herwijnen een nieuwe grote schrijver heeft.